

Voorwoord van de voorzitter.

Ieder jaar wordt door het bestuur van het Zouavenmuseum een jaarverslag en een jaarrekening gemaakt. De voorzitter schrijft traditiegetrouw een voorwoord bij dit jaarverslag. Over 2015 wordt in dit jaarverslag weer veel verteld. Na vaststelling van dit jaarverslag zal het worden gepubliceerd op onze website. Dit is een voorwaarde voor ANBI instellingen. Het bestuur onderschrijft de ethische code die door de Museumstichting is samengesteld. Het beleid werd al jaren aan deze code getoetst maar dat is nog niet publiek gemaakt. Ook dit zal op de website worden geplaatst.

Het bestuur vergaderde in 2015 zes keer. In de maand december werd aansluitend aan de bestuursvergadering het traditionele overleg gevoerd met de vrijwilligers van het Zouavenmuseum. De vrijwilligers werden bedankt voor hun belangeloze inzet gedurende het afgelopen jaar. De inzet en betrokkenheid van onze vrijwilligers is niet meer weg te denken. Mede door de inzet van onze vrijwilligers kan het Zouavenmuseum blijven voortbestaan.

De vacature in ons bestuur is ingevuld. De in Oudenbosch wonende Dr. Louis Sloos, werkzaam als conservator in het nieuwe Nationaal Militair Museum (NMM) te Soesterberg, is door ons bestuur met instemming van het gemeentebestuur van Halderberge benoemd tot bestuurslid van de stichting. Onze vicevoorzitter Drs. Janna Leguit is benoemd tot secretaris en zal beide functies combineren.

Het subsidiebeleid van de gemeente Halderberge over 2015 zal ook gecontinueerd worden in 2016. Dat betekent dat de exploitatie van het Zouavenmuseum gewaarborgd blijft. Wij zijn hiervoor het gemeentebestuur van Halderberge dank verschuldigd.

In het voorwoord van het jaarverslag 2014 werd u geïnformeerd over een mogelijke

verhuizing van het Zouavenmuseum naar een andere locatie. Door het gemeentebestuur van Halderberge worden plannen ontwikkeld voor behoud en invulling van onder andere het religieus erfgoed in het centrum van Oudenbosch. Het gemeentebestuur streeft er zelfs naar om een cultureel gebied met een museumkwartier te realiseren. De plannen zijn het afgelopen jaar verder ontwikkeld. Hiervoor overleggen zij met verschillende partijen waaronder ook de provincie Noord - Brabant. Ook met ons bestuur is overleg gevoerd. Definitieve besluitvorming wordt in 2016 verwacht.

De collectie van het Zouavenmuseum is nog steeds in eigendom van de Broeders van Saint Louis. De congregatie is al geruime tijd bezig om haar eigendommen af te stoten. Ook deze collectie zal een nieuwe eigenaar gaan krijgen. Hierover wordt met verschillende belangrijke partners overleg gevoerd. Een zorgvuldige besluitvorming is wenselijk zodat de collectie niet in depot verdwijnt maar behouden kan blijven in Oudenbosch, Gemeente Halderberge. Het streven van ons bestuur is om met het vertrek naar een andere locatie in Oudenbosch het voortbestaan van het Zouavenmuseum na 2018 te waarborgen. Wij houden u hiervan in onze nieuwsbrieven op de hoogte.

Als belangstellende en als vriend van het Zouavenmuseum draagt u ons museum een warm hart toe. Het bestuur blijft een beroep op u doen om ons museum te ondersteunen door middel van een extra bijdrage maar ook door het aanbrenge van nieuwe vrienden. Op onze website vindt u hierover informatie. Hartelijk dank voor uw steun.

Gabriël van der Heijde,
voorzitter stichtingsbestuur

Verslag over het jaar 2015.

Het Nederlands Zouavenmuseum heeft als doel het opsporen, bewaren en rangschikken en tentoonstellen van objecten die betrekking hebben op de geschiedenis van de pauselijke zouaven. Het geven van informatie over deze objecten behoort eveneens tot haar taak.

Oudenbosch was van 1864-1870 het voornaamste verzamelpunt van de Nederlandse Zouaven bij hun vertrek naar en terugkeer van de Pauselijke Staat.

Het Zouavenmuseum werd opgericht door Broeder Christoffor van Langen (1893-1968), die ook het boek "Uit het Epos der Drieduizend" schreef. Hij was naast geschiedenisleraar ook geschiedschrijver van de Congregatie van de Broeders van St. Louis te Oudenbosch. Hij verzamelde uit persoonlijke belangstelling een grote collectie documenten van en herinneringsstukken aan de zouaven. In 1946 overleed de laatste Nederlandse zouaaf en aan Broeder Christoffor is toen het verzoek gericht zijn verzameling tentoon te stellen, zodat deze merkwaardige geschiedenis niet verloren zou gaan. Op voorwaarde dat de grote objecten, die waren ondergebracht bij het Bisschoppelijk Museum te Haarlem in Oudenbosch een plaats zouden vinden, heeft Broeder Christoffor gehoor gegeven aan dit verzoek.

Het museum werd officieel geopend op 18 augustus 1947 en bestaat in het verslagjaar dus 68 jaar. Op 1 juni 1968 werd de collectie in bruikleen gegeven aan de gemeente Oudenbosch (thans gemeente Halderberge), die beheer en bewaring op zich nam. Een tijdelijk onderkomen werd gevonden op het adres Pastoor Hellemonsstraat nummer 6. Op 1 mei 1975 werd het museum definitief heropend in het uit 1776 daterende voormalig raadhuis van Oudenbosch aan de Markt nummer 31. In 1995 werd het museum ondergebracht in een stichting.

Stichtingbestuur.

Op 1 januari 2015 was de samenstelling van dit bestuur als volgt:

Dhr. G.M.A.A. van der Heijde, voorzitter.
Mevr. J. Leguijt, vice-voorzitter.
Dhr. H. Spit, penningmeester.
Dhr. M.J.J.G. Buijs, lid.

Op woensdag 26 augustus 2015 is Dhr. Louis Sloos benoemd als lid van het bestuur. Mevr. Janna Leguijt is benoemd tot secretaris van de stichting.

Het stichtingsbestuur kwam in het verslagjaar 2015 6 x in vergadering bijeen.

Personeel.

Op basis van detachering werkten in het museum:

Mevr. M.C. Zonneveld-Kouters, conservator voor 10 uren per week.
Mevr. M. van Peer-van Dongen, huishoudelijk medewerkster voor 4 uren per week.

Vrijwilligers.

Tijdens openstellingen en rondleidingen van groepen hebben wij gebruik kunnen maken van de diensten van een zevental vrijwilligers.

Openingstijden.

Het museum is geopend van 1 mei tot 1 oktober op de eerste en derde zondag van de maand en op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00 – 17.00 uur. De overige maanden is het museum geopend de eerste en derde zondag van de maand en iedere dinsdag eveneens van 14.00 – 17.00 uur. Extra openingstijden tijdens: Museumweekend op 18 en 19 april 2015, Open Pleinendag (een Haldebergs initiatief) op 17 mei, Open Monumentenweekend op 12 en 13 september 2015 en tijdens het bezoek van groepen die het gehele jaar door op afspraak welkom zijn.

Bezoekers.

In 2015 is het aantal bezoekers met 515 gedaald tot 1871.

	2012	2013	2014	2015
	1949	1832	2386	1871
Onderverdeling:				
Volw. ind.	456	339	287	291
Museumkaart	284	330	403	351
Kinderen	16	11	21	10
Vrienden	2	4	3	2
Museumweekend	56	38	28	31
Groepsbezoek	1048	901	1148	932
Open Monumentendag	87	209	141	80
Open Pleinendag			355	174

In het verslagjaar 2015 ontvingen wij 41 groepen met een gemiddelde groepsgrootte van 22 personen. (maximale groepsgrootte is 25 personen)

Hiervan waren er 3 afkomstig uit België, de overige groepen kwamen uit heel Nederland. De herkomst was weer zéér divers, familiereünies, historische verenigingen, bedrijfsuitjes enz.

Door deelname aan het project “Over Gisteren”, dat is gestart in november 2008, is het aantal kinderen dat in groepsverband het museum bezoekt gestegen. “Over Gisteren” is een lesprogramma voor groep 1 en 2 van de basisscholen, opgezet door Stichting Erfgoed Brabant i.s.m. het Zouavenmuseum en begeleid door Cultuurmarktplaats Amadeus. Basisscholen uit gemeente Halderberge zullen gedurende 5 jaar in de gelegenheid worden gesteld dit lesprogramma te volgen. Het programma start met een museumles van 90 minuten in het Nederlands Zouavenmuseum, gevolgd door een aantal lessen in de klas. Het project is geëindigd in juni 2014. Basisscholen kunnen in de toekomst gebruik blijven maken van dit lesprogramma. In het kader van dit project hebben 7 groepen het museum bezocht.

We kunnen concluderen dat het bezoekersaantal weer terug is op het aantal van 2013.

Het aantal gratis bezoeken is teruggelopen van 524 personen in 2014 naar 285 in 2015. Het nieuwtje blijkt er vanaf te zijn!

Entreegeld.

In 2015 was het entreegeld als volgt:

Personen tot 12 jaar	€ 1,50
Personen boven 12 jaar	€ 3,50
Museumkaart	gratis
Groepsbezoek	€ 3,00
Rondleiding	€ 10,00

Ansichtkaarten worden verkocht voor € 0,70 per stuk. Verder zijn verkrijgbaar de boeken “De vuist van de Paus” van Wim Zaal en “Voor Paus en Koning” van Drs. Petra van Essen. In november 2014 is het boekje “Voor Paus en Koning” uitverkocht geraakt. In mei 2015 is het boekje weer in herdruk verschenen.

Inlichtingen.

Ook in 2015 heeft het Zouavenmuseum weer kunnen voldoen aan talloze vragen over Nederlandse Zouaven. Nog steeds vinden bezoekers van het museum hier informatie waar zij niet van op de hoogte waren. Na een vaag bericht van een overgrootvader in het leger van de Paus is het iedere keer weer leuk dat men hier de geruchten kan staven met inschrijfformulieren, persoonsgegevens, zelfs foto's en bidprentjes. Zaken die in verschillende families niet meer bekend zijn, maar die in het museum voor het publiek ter inzage liggen. De documenten zijn veelvuldig gekopieerd en van het fotomateriaal kan een afdruk worden gemaakt. Op verzoek wordt de gescande afbeelding per e-mail verzonden.

Medewerking is ook verleend bij het tot stand komen van artikelen en boekjes. De samenstellers hiervan hebben in bijna alle gevallen een presentexemplaar aan het museum geschonken. Deze worden in het archief/bibliotheek bewaard.

Aanwinsten.

In het verslagjaar 2015 konden wij de volgende objecten aan de collectie toevoegen:

Schenker: Dhr. P. Baeten, per e-mail.

- Bidprentje van zouaaf K. Rögels, Sevenum.

Schenker: Etienne Bogaert.

- Bidprentje van C. van Disseldorp, Raamsdonk.

Schenker: Dhr. Ben Koolen, Haelen.

- Tijdschrift Pauselijke zoeaven uit het Leudalgebied. Tijdschrift voor Religie, Recht en Beleid. Artikel "De zoeaven. God wil het!".

Schenker: Dhr. C.W.M. Rasch, Utrecht.

- 2 Tijdschriften van de Historische vereniging Vleuten, de Meern, Haarzuilens, met artikelen "Nederlanders in vreemde krijgsdienst. De Zouaven".

Schenker: Dhr. P.W.R. Verbeek, Utrecht.

- **Scriptie** "De Helden van Mentana".

Schenker: Dhr. en Mevr. de Bruin, Ede

- Pauselijke zegen van Leonardus van Wetering. (afbeelding)

Schenker: Mevr. R. Brinkman-Dekker, Purmerend.

- Foto in lijst, bidprent en transcriptie van brief van Pieter Dekker, Spierdijk.

Schenker: Mevr. H. Steenbergen, Oudenbosch

- Artikel uit de Harlinger Courant over zouaaf Jilderts.

Schenker: Mevr. S. Holtel-deGoeij.

- Afbeelding van portret van zouaaf Wilhelmus de Goeij.

Schenker: Dhr. Rasch, De Meern.

- Tijdschrift Historische vereniging Vleuten, de Meern, Haarzuilens met artikel "Nederlanders in Vreemde Krijgsdienst: de Zouaven deel. 4."

Schenker: Koen de Groot.

- **Bachelorscriptie** Geschiedenis Uva. "Helden en herinneringen. Nederlandse Zoeaven en herinneringscultuur tussen 1860-1947".

Schenker: Dhr. A.H. Veltman,

- Foto van zouaaf M. van 't Rood.

Schenker: Angelique Meyer.

- Digitale afbeelding van foto van zouaaf Johannes Ridder en bidprent.

Schenker: Dhr. J. Gillemans.

- Afbeelding van diploma Bene Merenti, bidprent en militair paspoort van Zouaaf Abraham van den Bosch.

Schenker: Dhr. N.J. van Duin, Enkhuizen.

- Fotokopie van diploma Mentanakruis en Diploma Bene Merenti (Leo XIII) van Zouaaf J. van Duin.

Schenker: Dhr. J.A.W. Leenen, Maarheeze.

- Boek: de Vuist van de Paus van Wim Zaal.
- Artikel: "Negen Weertenaren streden in het leger van de paus".
- Bronzen Bene Merenti Medaille Leo XIII van zouaaf J. Jacobs.
- Diploma en dagorder behorende bij Bene Merenti medaille van zouaaf J. Jacobs.
- Medaillon met afbeelding van Maria met kind in gips, meegenomen door zouaaf J. Jacobs.
- Agnus Dei met verklaring, meegenomen door zouaaf J. Jacobs.
- Reliekhouders met verschillende relikwieën, meegenomen door zouaaf J. Jacobs.
- Echtheidsverklaring relikwie, behorende bij reliekhouders van zouaaf J. Jacobs.
- Foto van oud-zouaaf J. Jacobs.
- Militair zakboekje van zouaaf J. Jacobs, Weert.
- Document (Italiaans) waarin toestemming wordt verleend de dienst voor 3 maanden te verlaten.

Schenker: Dhr. P. Groenveld.

- Artikel: "De vijfde Zouaaf". Over vijf zouaven uit Schagen e.o.

Schenker: Dhr. Jos van 't Hooft, Marietta USA.

- Portretten van de zouaven Joannes en Martinus van Schaik uit Varik

Schenker: Dhr. J. Kruijen, Bocholtz.

- Boekje: Pieter Jong: De held van Lutjebroek.

Schenker: Dhr. Mr. C.R.L.M. Ficq, Vught.

- Boekje: “Een handbreed kleiner dan de Heer.” Door Frans Wouters.

Schenker: Dhr. B. Vlasveld.

- Kopie van Boek “Bart van Leeuwen, Pastoor van de St. Joseph-parochie te Hillegom”.

Schenker: Fam. Nalis.

- Fotokopie van foto van zouaaf B. Teyink, Kampen.

Schenker: Historische Vereniging Groenlo.

- Tijdschrift Grols Verleden met artikel over zouaven uit de Oost-Achterhoek.

Registratie en conservering van de collectie.

Alle in het museum aanwezige documenten en foto's zijn geregistreerd, waar nodig gerestaureerd en ontzuurd en opgeborgen in zuurvrije dozen. Nieuwe aanwinsten worden onmiddellijk geregistreerd en via het zoekstelsel is het mogelijk na te gaan wat en waar er in het archief en museum wordt bewaard van de desbetreffende zouaaf of de desbetreffende episode in de geschiedenis. Alle registratiekaarten zijn ingevoerd in de computer en worden voorzien van een digitale afbeelding van het object.

Ruim 14.000 Objecten/inventarisnummers zijn voorzien van een afbeelding en sinds september 2007 is het voor het publiek mogelijk het inventarisatieprogramma te raadplegen d.m.v. een informatiezuil in het museum.

Het project om alle objecten te voorzien van een afbeelding duurt voort.

Publiciteit.

In 2015 zijn advertenties geplaatst in:

- Kunst-en Museumkrant Zuid/Nederland 2015-2016.
- Bruisend Halderberge, verspreid in april 2015. oplage 75.000 verspreid in Halderberge(huis-aan-huis), Zegge, Standdaarbuiten, Etten-Leur,

Rucphen, St. Willebrord, Roosendaal en Steenberg.

Ruime aandacht voor de zouaven en hun geschiedenis in het programma **“De IJzeren Eeuw”** van NTR-VPRO, in de uitzending op tv op 22 mei 2015. En daaruit voortvloeiend:

- VOD (Video on Demand), gebruik van afleveringen/fragmenten op Internet (waaronder uitzending genist, op eigen online kanalen en op de publieke themakanalen).
- Gebruik In de klas”. (Bewerking voor gebruik op scholen, door NTR)
- Gebruik in dvd-box met een oplage van 4000 stuks

Ook kwamen de zouaven aan bod op 9 augustus 2015, tijdens het radioprogramma **OVT van de VPRO**. Een uur lang een gesprek tussen Wim Zaal schrijver van “De vuist van de paus” en Koen Vossen, historicus.

In augustus is het TV programma van Omroep Brabant **“De canon van Lammers”** herhaald, met daarin een aflevering gewijd aan Oudenbosch en de zouaven. (**“De Canon Van Lammers”**, Franks zoektocht door het Brabants verleden. Een project van Erfgoed Brabant en Omroep Brabant. Een serie van 10 afleveringen, uitgezonden via Omroep Brabant.)

In augustus ook aandacht voor het museum op **Historiek.net**.

Publiciteit voor het museum hebben wij gevraagd en/of gekregen:

Maart/april/mei.

Publicatie in de Halderbergse Bode en BN/De Stem n.a.v. Museumweekend .

Naar aanleiding van

- Open Pleinendag
- de Toekomst van het museum en het beëindigen van de bruikleenovereenkomst in 2018.

Juni 2015.

Naar aanleiding van

- het restaureren van het vaandel van Den Haag,
- het vaandel van Utrecht en het restaureren van
- een buikband behorende bij het zouavenuniform.

Verder is de zouavenstrijd genoemd in:

een artikel geschreven door Koen Vossen en gepubliceerd in **“Volzin”** d.d. september 2015, “Jihad toen en nu. De zouaven in de negentiende eeuw waren maar al te graag bereid te sterven voor hun paus....”

In september 2015 verscheen een **Facebook pagina van het Zouavenmuseum.**

Dit alles was voor verschillende mensen aanleiding om het zouavenmuseum te bezoeken!

Folders/ posters werden verspreid o.a. via de VVV-Roosendaal, VVV-Halderberge, Cultureel Centrum Van Gogh te Zundert, Uit-Punt te Etten-Leur, Hotel de Reiskoffer te Bosschenhoofd, Hotel Tivoli te Oudenbosch, Hotel Golden Tulip Zevenbergen, Conferentie Centrum Bovendonk te Hoeven, Bosbad Hoeven-Molecaten Park te Hoeven, de Basiliek te Oudenbosch en de overige musea te Oudenbosch.

Door VVV-Roosendaal wordt dagtochten verzorgd naar Oudenbosch, waarbij een bezoek aan het Zouavenmuseum op het programma staat.

Via verschillende websites wordt verwezen naar de site van het zouavenmuseum.

Via de site van het Zouavenmuseum komen ook regelmatig vragen om informatie. Ook worden er boeken besteld via deze site en geven belangstellenden zich op als Vriend van het museum.

Op de ramen van het souterrain is een zgn. QR-code opgehangen, zodat bezoekers die in het bezit zijn van een smartphone met de juiste software direct de website kunnen raadplegen.

Per e-mail hebben 1500 adressen afkomstig uit de Pius Almanak een uitnodiging gekregen het zouavenmuseum te komen bezoeken.

Het gebouw.

Aan het gebouw is in 2015 klein onderhoud gepleegd.

De voordeur is geschilderd, brandblusapparaten zijn vervangen.

In de museumruimte zijn twee nieuwe luchtontvochtigers geplaatst.

De vriendenkring.

Eind 2015 telde de Vriendenkring van het Zouavenmuseum 52 leden.

Deze vrienden van het museum hebben tijdens het verslagjaar twee maal een nieuwsbrief ontvangen en het jaarverslag over 2014.

Men kan zich aanmelden als Vriend van het Zouavenmuseum door in het museum een formulier in te vullen of via Internet. Voor een bijdrage van minimaal 15 euro per jaar wordt men lid van de Vriendenkring. Men ontvangt 2 x per jaar een nieuwsbrief en het jaarverslag en de toegang tot het museum voor een vriend en zijn/haar huisgenoot is gratis.

Het is ook mogelijk de nieuwsbrieven en het jaarverslag per e-mail te ontvangen.

Wat is er concreet gebeurd in 2015?

- De presentatie “Halderbergse Zouaven” is nog te bewonderen op de bovenverdieping van het museum.
- Alle nieuwe objecten zijn toegevoegd aan het computersysteem.
- Alle objecten worden voorzien van een digitale afbeelding. (plm. 14.000 scans zijn toegevoegd)
- Twee medewerkers hebben het certificaat Bedrijfs Hulp Verlener (BHV) verlengd.

- M. Zonneveld neemt namens het Zouavenmuseum deel aan het Platform Veiligheidszorg Musea in West-Brabant.
- Er zijn twee nieuwe luchtontvochtigers geplaatst in het museum
- De Vaandels van Utrecht en Den Haag zijn gerestaureerd.
- Een buikband van het zouavenuniform is gerestaureerd.

Wat zijn de plannen voor 2016?

- Nòg meer bezoekers de weg naar het museum wijzen!
- De positie van het Zouavenmuseum in Halderberge verstevigen.
- Continuering van het automatiseringsproject. Toevoegen van digitale afbeeldingen.
- Certificaten BHV continueren.
- Deelname Platform Veiligheidszorg.
- Een publieksvriendelijk zoekprogramma voor de zuil in het museum verder ontwikkelen.
- Een catalogus van alle boeken, artikelen, tijdschriften e.d. publiceren op de website www.zouavenmuseum.nl.
- De website moderniseren.

Medewerkers, bestuur en vrijwilligers zullen er alles aan doen om bovenstaande zaken te realiseren. Wij hopen dit jaar nog meer bezoekers te mogen ontvangen dan vorig jaar. Uit de positieve reacties van bezoekers blijkt dat het Zouavenmuseum een unieke plaats inneemt en zeer gewaardeerd wordt. Vooral de dubbele functie van museum en archief maakt het voor de bezoekers dubbel en dwars waard een reis naar Oudenbosch te ondernemen.

Oudenbosch, januari 2016.
 Marijke Zonneveld-Kouters.